aitoja makuja

Apua suoramyynnin aloittamiseen -www.aitojamakuja.fi/suoramyynti

Mutkat suoriksi ja suoramyymään 10.12.

Johanna Mattila

Aitoja makuja II

Turun yliopiston Brahea-keskus

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

aitoja makuja

Tilamyynnin ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen suosio kasvaa

- Kuluttajat kaipaavat lyhyitä, helposti jäljitettäviä toimitusketjuja -> kysyntä ruoan suoramyynnille kasvaa
  - Joka toinen kuluttaja on ostanut ruokaa suoramyynnin kautta kuluneen vuoden aikana (52 %) ja > 80% suoraan ruokaa ostaneista aikoo tehdä niin tänä vuonnakin, Suomen Gallup Elintarviketieto (marraskuu 2013)
  - Suoraan myyty ruoka saa maksaa enemmän, Suomen Gallup Elintarviketieto (marraskuu 2013)
  - Suomalaisista verkko-ostajista 60 % olisi valmis ostamaan ruokaa verkon kautta (Itellan tutkimus 2013)

Turun yliopisto
University of Turku
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

Mitä aiot ostaa jatkossa?

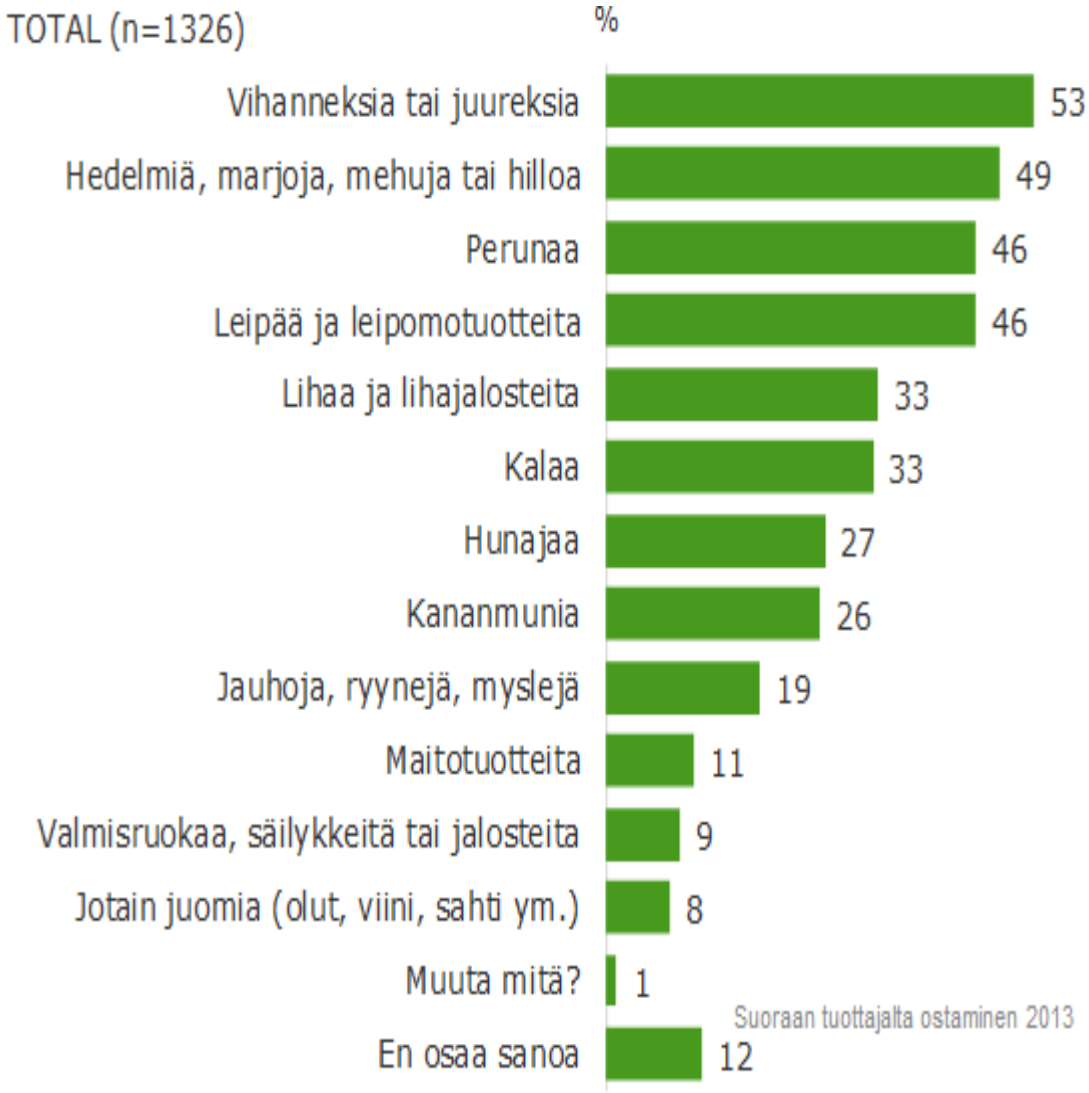

Lähde: TNS-Gallup 11/2013, Suoraan tuottajilta ostaminen (MaasTul/MTK), N= 2523

aitoja makuja

Tilamyynnin ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen suosio kasvaa

- Yrittäjälle suoramyynti luo mahdollisuudet
  - Parempaan tuottajahintaan
  - Riippumattomuuteen → vaikuttaa oman yrityksen tekemiseen
  - Kustannustehokas ja aikaa säästävä markkinointitapa
  - Kohdentaa markkinointi halutulle kohderyhmälle
- Poliittinen tahdonilmaus on vahva mm. Lähiruokaohjelman tuki
- Tuottajilta saatu palaute on hyvä → kuluttajien kulutustottumusten muutos on jo huomattu käytännössäkin mm. ruokapiirien suosion kasvu

Turun yliopisto
University of Turku
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

Suoramyynti kuluttajalle, kaikki tuotteet

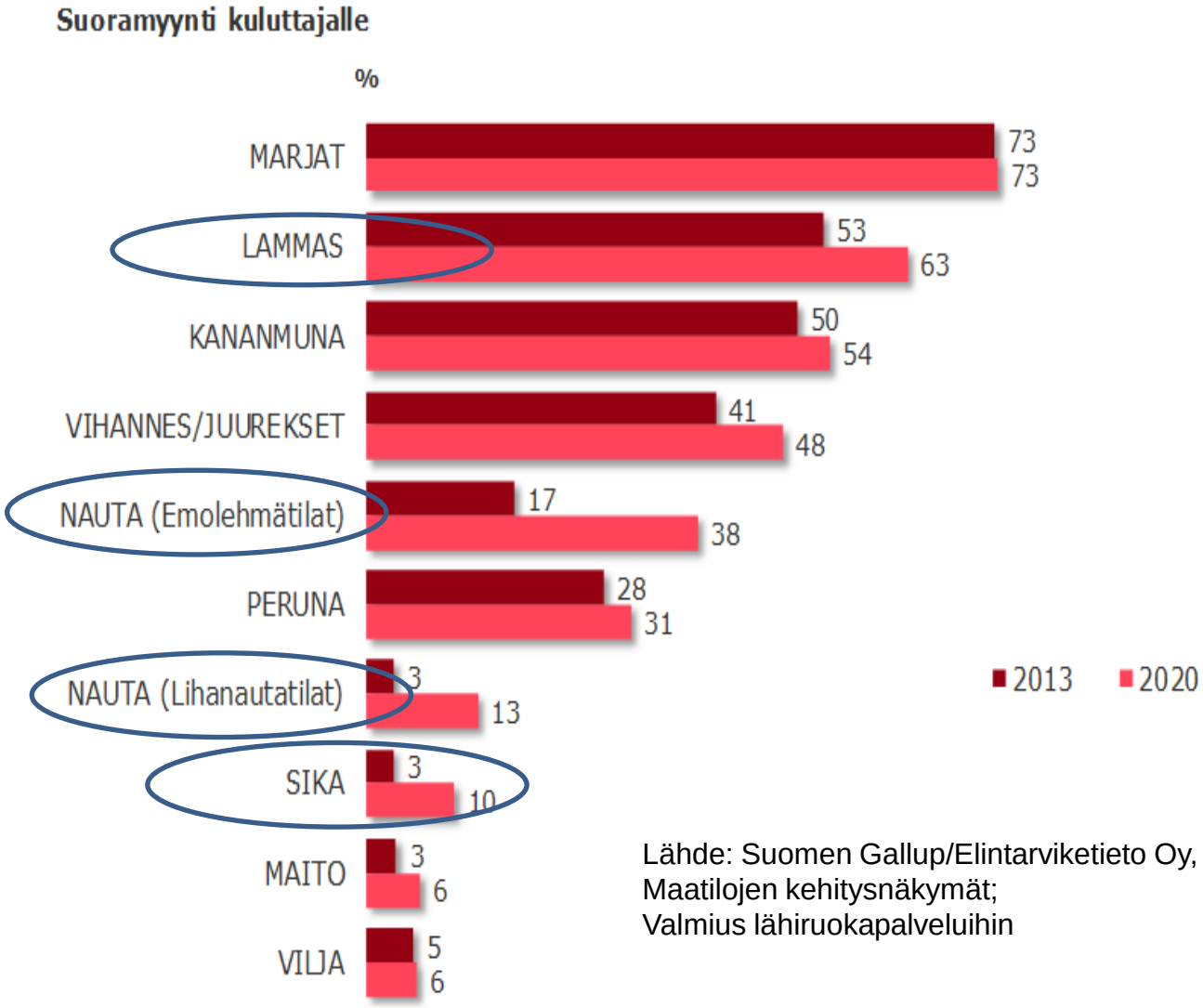

Lähde: Suomen Gallup/Elintarviketieto Oy,
Maatilojen kehitysnäkymät;
Valmius lähiruokapalveluihin

aitoja makuja

Mutta, kun…

AVI

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen

Evira

Ilmoitettu elintarvikehuoneisto

Tarkastus

Kirjanpito

Omavalvonta

Pisarasuoja

Dokumentointi

Hygieniapassi

Elintarvikehuoneisto

HACCP -järjestelmä

Alkutuotanto

Hyväksyntä

Ilmoituslomake

Myyntilupa

Kuljetus

Lämpötilan seuranta

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

Suoramyynti ja jatkojalostus esitteet ja nettisivu

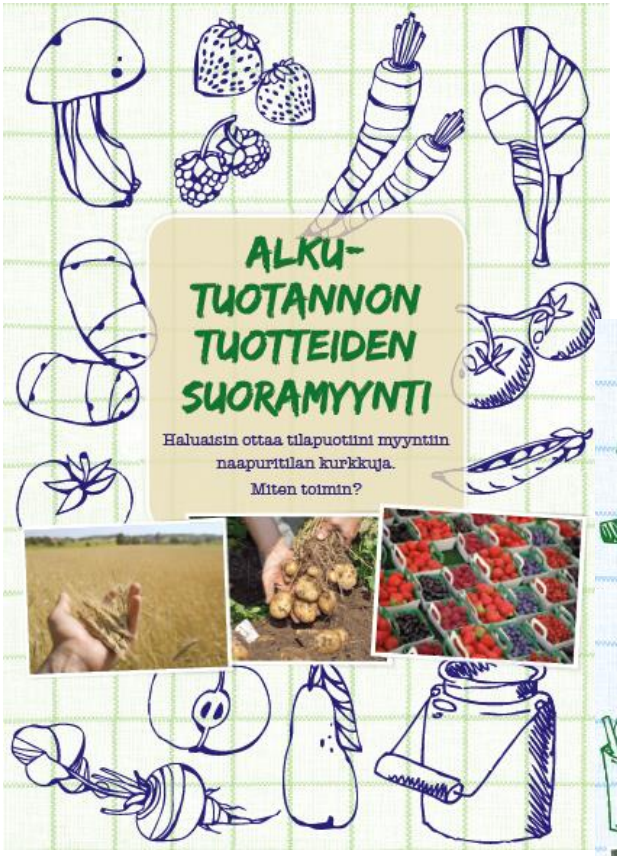

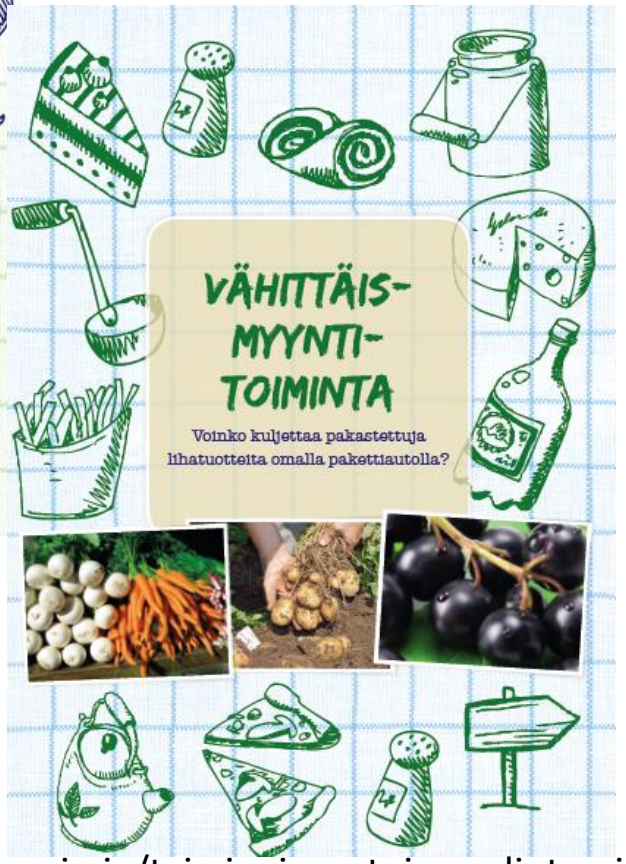

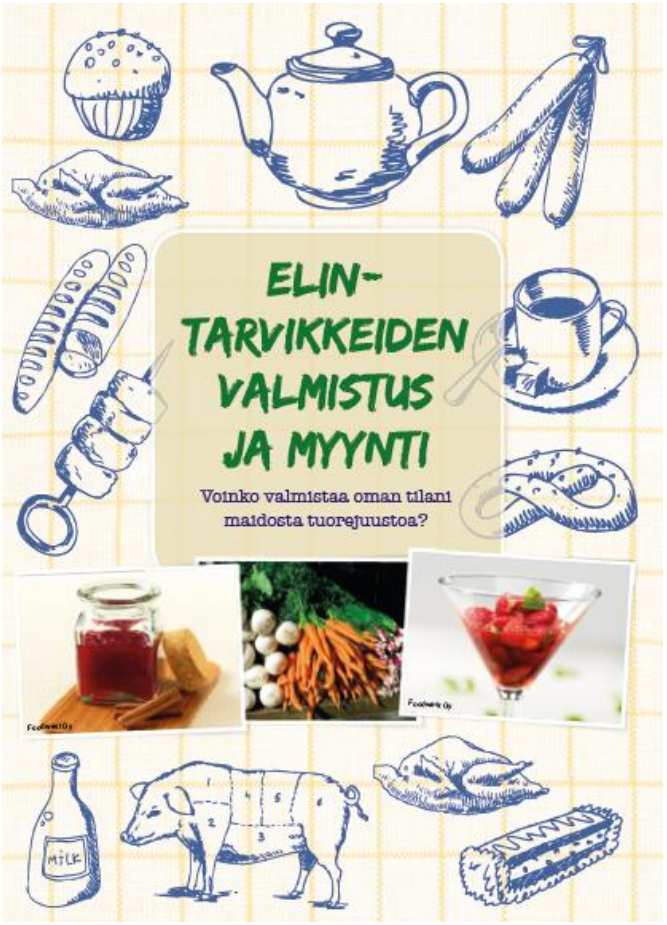

- Askelmerkit suoramyynnin ja/tai pienimuotoisen elintarvikkeiden jatkojalostuksen aloittamiseen
- Kolme erilaista versiota toiminnan laadun mukaan (alkutuotannon tuotteiden suoramyynti, vähittäismyyntitoiminta sekä elintarvikkeiden valmistus ja myynti)
- Suomeksi, ruotsiksi, englanniksi

aitoja
makuja

www.aitojamakuja.fi/suoramyynti

- Nettisivuilla sama toimintaperiaate kuin esitteissä
  - Toiminnan laatu: alkutuotannon tuotteiden suoramyynti, vähittäismyyntitoiminta sekä elintarvikkeiden valmistus ja myynti
- Linkkejä , enemmän avattu tietoa, mallipohjia ja -lomakkeita
- ”Usein kysyttyä” –osio - yrittäjien kysymyksiä asiantuntijan vastauksineen

Turun yliopisto
University of Turku
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin
Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

aitoja makuja

Työkalujen toimintaperiaate

-KESKEISIN SANOMA: Ohjeet toiminnan laadun mukaan!
Ei ”pelästytetä” alkutuotannon suoramyyjää elintarvikehuoneistovaatimuksilla

- kysy ja selvitä, mitä haluat tehdä
  - Alkutuotannon tuotteita vai jalosteita?
  - Kuinka paljon? Vrt. pienimuotoisen, vähäriskisen toiminnan rajat
  - Valmistusta vai pelkkää myyntiä?
  - Tuotteet: omia, muiden vai molempien?
  - Pakattuja vai pakkaamattomia?
  - Helposti pilaantuvia elintarvikkeita

Turun yliopisto
University of Turku
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

aitoja makuja

Lukuohjeet työkaluille

1)Toiminnan kuvaus (kuulunko tähän ryhmään)

2)Miten pääsen alkuun? (kenelle ilmoitan ja mitä)

3)Omavalvonta (linkkejä, esimerkkejä jne.)

4)Toiminta myynti- ja valmistuspaikassa (mm. lämpötilat, rakenteelliset ja toiminnalliset vaatimukset)

5)Elintarvikkeiden kuljetus (mm. lämpötilat)

6)Usein kysyttyä

7)Lisätietoja

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.

aitoja makuja

Alkutuotannon tuotteiden suoramyynti (Vna 1258/2011 2§ ja 3§)

- Maatilayrittäjä myy itse alkutuotannon tuotteet suoraan kuluttajalle tai *paikalliseen vähittäismyyntiin
- Alkutuotantoa on maidon- ja munantuotanto, lihakarjan kasvatus, kalastus ja kalanviljely, kasvisten, hedelmien ja marjojen sekä viljan ja sienten viljely, hunajantuotanto, luonnonvaraisten marjojen ja sienten keräily sekä metsästys
- Alkutuotantoa on mm. juuresten peseminen, pakkaaminen (kunhan tuote ei ”muuta muotoaan”)
- LIHA ei ole alkutuotannon tuote (pl. riista soveltuvin osin)
- Myynti voi tapahtua omalta tilalta, tienvarsikojusta, torilla, ruokapiirissä tai **REKO-sopimuksen kautta

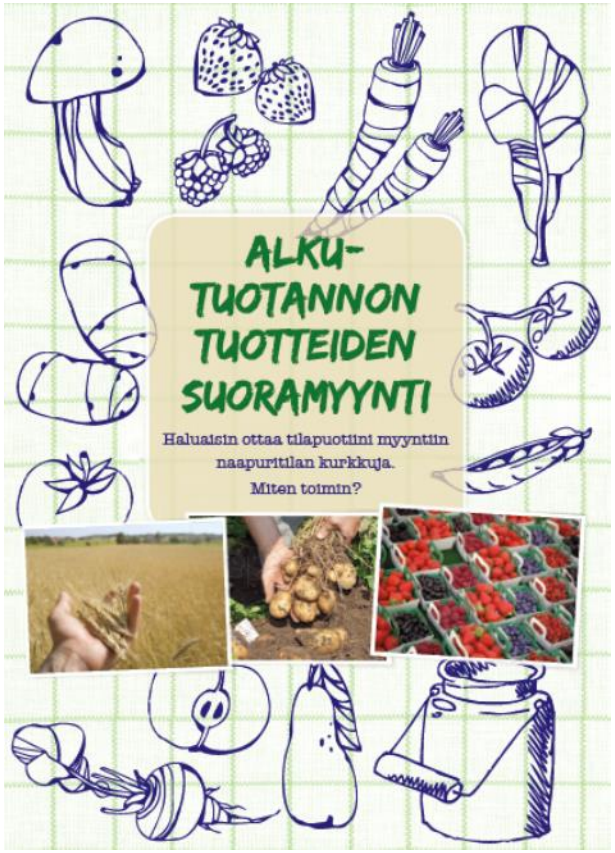

* Ei tarkoita maantieteellistä aluetta vaan myyntiä ilman välikäsiä

** kuluttajan ja tuottajan välinen suoratoimitusmalli

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

aitoja makuja

Vähittäismyyntitoiminta (elintarvikehuoneiston minimivaatimukset)

- Mitä on vähittäismyynti?
  - Myymälätoimintaa (tilapuoti, ruokapiiri, verkkokauppa jne.), elintarvikkeiden valmistus- ja myynti tarjoilupaikassa (ravintolatoiminta), kuljetus (pl. Alkutuotanto), tukkumyynti sekä tarjoilu.
  - Voit myydä omia ja muiden yritysten elintarvikkeita kuluttajille, ammattikeittiöille, julkiselle ruokapalvelulle, kaupoille, perustaa ruokapiirin jne.
  - Myyntipaikka voi olla myymälä, torit, tienvarsikojut, markkinat, tapahtumat, auto tai verkkokauppa.
  - Eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittely (4§) vaatii elintarvikehuoneistoilmoituksen

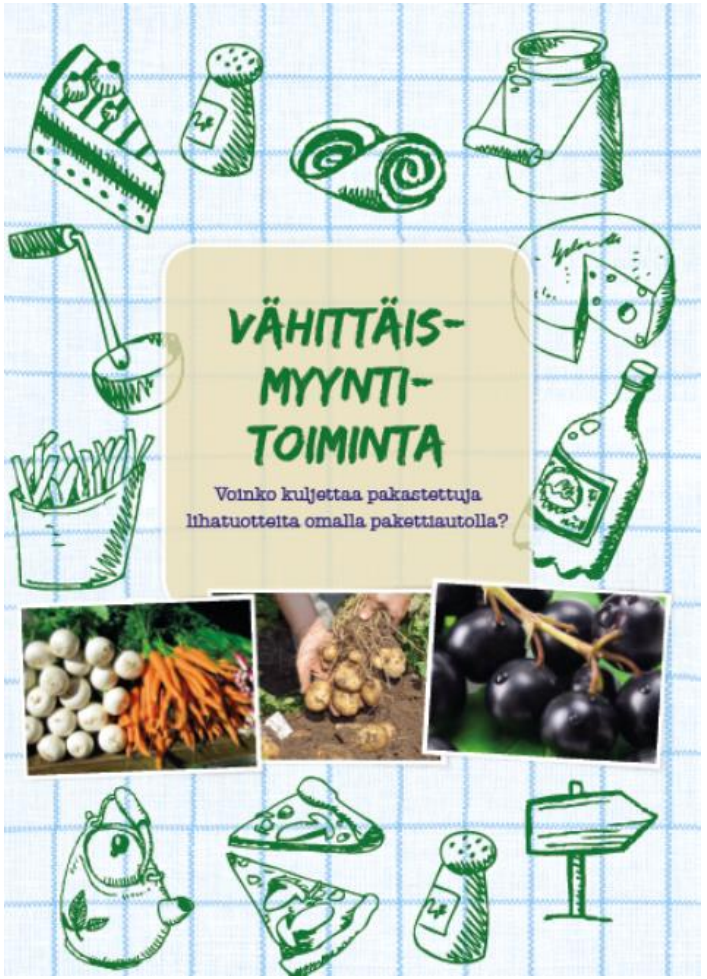

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

aitoja makuja

Elintarvikkeiden valmistus ja myynti elintarvikehuoneistossa

- Esimerkiksi lihan leikkuu, juuston valmistaminen, hillojen ja mehujen valmistaminen
- Asetusluonnos tulossa liittyen vähäriskisyyden rajoihin 1258/2011 5§
  - Voit valmistaa eläinperäisiä elintarvikkeita kuten jauhelihaa, leikata lihaa, tehdä kalavalmisteita ilmoitetussa elintarvikehuoneistossasi (lihan tulee olla teurastettu hyväksytyssä laitoksessa, mutta sen jatkokäsittely on mahdollista elintarvikehuoneistossa). Näitä tuotteita voit myydä suoraan kuluttajille rajattomasti ja paikalliseen vähittäismyyntiin 1 000 kg vuodessa ja 1 000 kg ylittävältä osalta 30 %
  - Voit valmistaa oman tilasi maidosta maitojalosteita. Näitä tuotteita voit myydä suoraan kuluttajille rajattomasti ja paikalliseen vähittäismyyntiin 1 000 kg vuodessa ja 1 000 kg ylittävältä osalta 30 %.
- Paikallisen vähittäisliikkeen on sijaittava oman maakunnan tai sitä vastaavan alueen sisällä.
- Mm. Vähittäisliikkeen vähäinen, paikallinen ja rajoitettu toiminta (5§) –sallii pienimuotoisen laitostoiminnan ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa

aitoja
makuja

Usein kysyttyä

- **Voinko valmistaa elintarvikkeita myyntiin omassa kotikeittiössäni?**

KYLLÄ. Elintarvikkeiden valmistaminen kotikeittiössä onnistuu kunhan hygieenisistä toimintatavoista sekä valmistuksen ajallisesta erottamisesta muun kodin ruoanvalmistuksen kanssa huolehditaan. Myöskään asumisesta ei saa aiheutua vaaraa kotona valmistettaville elintarvikkeille. Ennen toiminnan aloittamista tulee laatia omavalvontasuunnitelma oman toiminnan riskit arvioiden. Jos myyt kotikeittiössä valmistettuja tuotteita ammattimaisesti ja säännöllisesti, tulee kotikeittiöstä tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus.

Turun yliopisto
University of Turku
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

aitoja
makuja

Usein kysyttyä

- **Voiko kahvilayrittäjät valmistaa raakamaidosta (vuohenmaito) tuotteita omassa kahvilan keittiössään esim. leivonnaisia ja myydä niitä asiakkaille?**

Kahvilayrittäjä voi valmistaa vuohenmaitotuotteita vuohen raakamaidosta, jos kahvila sijaitsee vuohitilan yhteydessä ja vuohenmaito on itse tuotettua. Tai vaihtoehtoisesti, jos kahvila ei sijaitse tuotantotilan yhteydessä, vuohen raakamaito on ostettu maitoalan laitoksesta.

Sama pätee lehmän raakamaitoon.

aitoja
makuja

Usein kysyttyä

- **Ravintoloitsija haluaa ostaa naapurissaan olevalta maitotilalta ternimaitoa ja valmistaa siitä ravintolassaan jälkiruokajuustoa (esim. uunijuustoa). Voiko maitotila myydä ja jos, millä ehdoilla ja mitä hänen pitää tehdä?**

Kyllä voi, maidontuotantotila voi toimittaa ternimaitoa vähittäismyyntiin jäädytettynä. Ravintola on säädösten näkökulmasta vähittäismyyntipaikka siinä kuin kauppakin. Jos tila toimittaa korkeintaan 2 500 kg vuodessa, katsotaan se alkutuotannon toiminnaksi.

Tilan tulee huomioida jäädyttäminen omavalvonnan kuvauksessa. Jäädytetty ternimaito on säilytettävä vähintään -12 asteessa. Astioihin tulee tehdä pakkausmerkinnät, joista pitäisi löytyä tietoa Eviran nettisivuilta, ainakin raakamaidon ja ternimaidon myyntiohjeistuksesta:

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/evira/lomakkeet_ja_ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/raakamaito_eviran_ohje_16040_1_fi.pdf

aitoja makuja

Yrittäjät keskiössä

- Kysy meiltä –palvelu
  - Yhteistyössä mukana Evira
  - Henkilökohtainen apu alueilta
  - Tiedon jakaminen

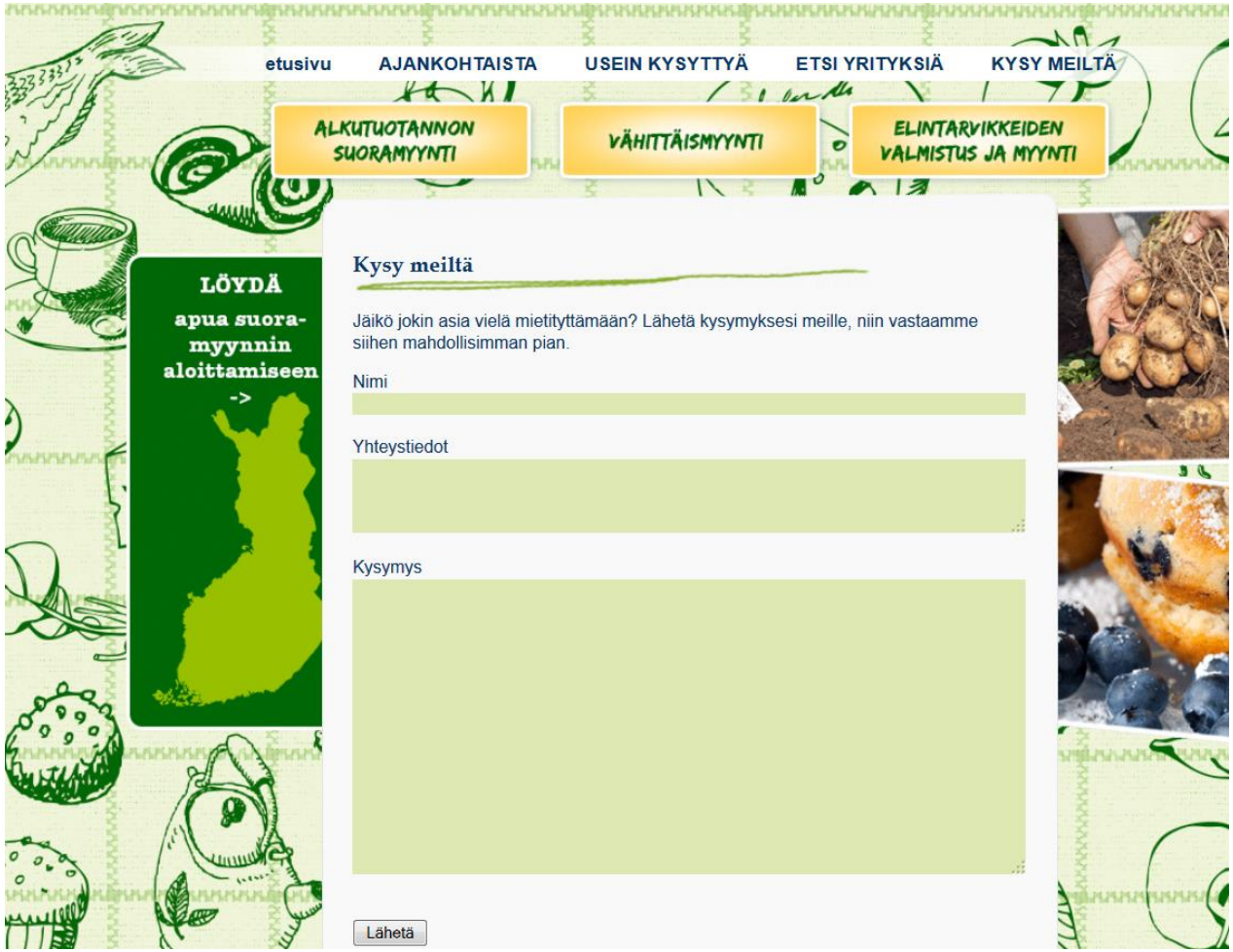

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

aitoja makuja

Kiitos

Johanna Mattila

koordinaattori

040 565 8121,

johanna.mattila@utu.fi

www.aitojamakuja.fi/suoramyynti

Turun yliopisto
University of Turku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Aitoja makuja II -hanke (2012-2014) toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja sitä rahoittaa Hämeen ELY-keskus valtakunnallisena hankkeena.